

III

DARURILE BĂTRÎNULUI PORFIRIE

*Din ascultare [se naște] smerenia;
din smerenie, discernămîntul;
din discernămînt, străvederea;
iar din aceasta, înaintevederea.*

(Ioan Sinaitul – «Scara»,
Cuvîntul IV, «Despre ascultare»).

Așa cum vom arăta mai pe larg în continuare, Bătrînul Porfirie era un părinte duhovnicesc care slujea ca învățător experimentat și ca sfătuitor al familiei și, în general, al tinerilor. Aș îndrăzni să spun fără rezerve că, în esență, a fost unul dintre ultimii părinți filocalici, un vlăstar al mișcării de renaștere a Bisericii Ortodoxe. Avea o personalitate desăvârșită, împodobită de variate însușiri morale și duhovnicești, de nenumărate calități și virtuți¹³.

Dar cum a ajuns Bătrînul la o atît de înaltă treaptă duhovnicească? La această întrebare răspundea, zicînd adesea: „Eu n-am știut carte. Stînd în pustie de la 13 ani, am învățat Psaltirea și Evanghelia. I-am ascultat întru totul pe Bătrînii mei și nu îmi păsa de lume. Îl iubeam mult pe Hristos”.

a. Dragoste nețărmurită

Principală harismă a Părintelui Porfirie era nesfîrșita sa dragoste pentru Hristos, dar și pentru oameni. Concepția și învățătura sa erau hristocentrice și theantropocentrice. Principalul țel către care tindea Bătrînul Porfirie, era Dumnezeu. Nimic nu se interpunea între ei și nimic nu întrerupea această relație. Îl slăvea pe

Dumnezeu neconținut. Păstra în el o negrăită și nesfârșită dragoste pentru Hristos. Trăia doar pentru El. Nutrea o dragoste dumnezeiască ce era rodul unor nevoițe îndelungate, al adâncii sale smerenii, al ascultării neconținute – «al ascultării cu bucurie» – după cum sublinia el însuși.

Bătrînul Porfirie Îl descoperise și Îl întâlnise pe Hristos, trăind astfel doar pentru El, Care era singurul său prieten. Așa cum spunea el însuși, «cînd Îl găsim pe Hristos, chiar de ne-am afla într-o peșteră, rămînem acolo și ne temem a o părăsi, ca să nu Îl pierdem pe Hristos». Pe de altă parte și Domnul, Care este izvorul vieții și al bucuriei, «Se sălășluisse în sufletul» Bătrînului, îl ajutase cu Lumina cea adevărată să-L poată recunoaște și să-L poată simți în el, să-I trăiască prezența în suflet, să-L socotească Prietenul său, Unicul său Prieten.

Cuviosul Părinte avea darul unei iubiri unice în lume, pe care l-au avut toți marii Părinți ai tradiției isihaste și filocalice ortodoxe. Acești Părinți se deosebeau prin dragostea lor nesfârșită pentru Dumnezeu și pentru semenii lor, o dragoste nețarmurită și necondiționată, ce era mereu însoțită de o deplină smerenie. Dragostea părintelui duhovnicesc se manifestă de obicei ca răbdare, ca bunăvoință, ca bunătate și ca severitate binefăcătoare. Aceasta este dragostea lui Dumnezeu. „*Mai mare dragoste decît aceasta nimeni nu are*” (Ioan 15, 13).

Într-unul dintre cuvintele de învățătură ale Părintelui Porfirie se distinge limpede această dragoste dumnezeiască, profunda sa dispoziție iubitoare față de persoana lui Iisus Hristos, dar și față de semenii săi. În acel cuvînt de învățătură ce s-a păstrat înregistrat pe casetă,

printre altele părintele spune: „Astfel trebuie să-L vedem pe Hristos. Ca pe un prieten și un frate al nostru, fiindcă El este tot ce e mai bun și mai frumos. El este totul. Ne este prieten și o proclamă: «Voi sînteți prietenii Mei. Nu înțelegeți? Sîntem frați. Eu nu țin iadul în mîină și nu vă înspăimînt, ci vă iubesc. Și voiesc să vă bucurați de viață împreună cu Mine». Acesta este Hristos. Nu este nici mîhnire, nici tristețe, nici introvertire. Hristos este viața... este totul. El este bucuria, este Lumina cea adevărată care îl face pe om să se bucure, să zboare, să priceapă toate lucrurile, să îi înțeleagă pe toți oamenii, să sufere pentru toți, să vrea să fie toți cu el și alături de el.

Iubiți-L pe Hristos și să nu vreți nimic în locul iubirii Sale”¹⁴.

b. Desăvîrșită smerenie, ascultare și asceză neconținută

Smerenia desăvîrșită era principala virtute a Bătrînului Porfirie. Asceza neconținută, smerenia și ascultarea i-au deschis drumul spre negreșita cunoaștere de sine, spre aprecierea și spre perceperea corectă a propriei sale persoane. Cuviosul Bătrîn utiliza criteriile foarte severe atunci cînd își aprecia propria evoluție duhovnicească. Reușea astfel, așa cum reușesc îndeobște toți sfinții, să-și îndepărteze «eul» de orice cugetare mîndră, întrebuintînd metoda pedagogică a defăimării de sine, urmărind totodată îndepărtarea slavei deșarte. Deși era dumnezeiește înțelept, cuviosul Părinte Porfirie obișnuia să

spună: „Voi știți multe, că doar aveți diplome, pe cînd eu nu sînt știutor de carte”. Redăm în continuare un pasaj grăitor din «testamentul său duhovnicesc», cuprins într-o scrisoare adresată fiilor săi duhovnicești: „De mic copil am făcut multe păcate care pînă astăzi s-au înmulțit foarte mult. Lumea însă m-a socotit bun, iar acum toți spun că sînt sfînt. Eu însă, simt că sînt cel mai păcătos om din lume. Acum că mă îndrept spre cer, cred că Dumnezeu mă va întreba: «Ce cauți tu aici?». Iar eu îi voi spune: «Nu sînt vrednic, Doamne, de acest loc, ci, ceea ce iubirea Ta va voi, să mi se facă mie»”.

Așadar, virtutea smereniei constituie temelia moralei pedagogice a părintelui duhovnicesc. Este vorba de un dar ce împodobește personalitatea tuturor învățătorilor Bisericii noastre, a celor mari, dar și a celor mai simpli. Un exemplu de smerenie este marele învățător al discernămîntului, Sfîntul Nectarie din Pentapolis.

Aceluiași spațiu al marilor învățători ai Bisericii îi aparține și Bătrînul Porfirie, care a fost un adevărat pedagog, înzestrat cu smerită cugetare și cu discernămînt.

c. Priveghere și rugăciune neîncetată

În afara darului iubirii și al smereniei mai trebuie să pomenim și alte daruri, deopotrivă de însemnate, ce îl împodobeau pe Părintele Porfirie. Virtutea îngăduinței și, mai ales, darul privegherii și al rugăciunii neîncetate, erau elementele definitorii ale personalității sale, dar și mijloacele cele mai importante pe care le folosea în lucrarea sa pastorală.

Întotdeauna se ruga pentru toți, pentru personalitățile cunoscute din lumea duhovnicească, dar și din lumea politică, pentru oamenii simpli și neînsemnați, pentru greci și străini, și chiar și pentru cei de altă credință. Astfel, trecea în altă lume. Cu puterea iubirii și îndeosebi prin lucrarea dumnezeiescului Har, călătorea în toată lumea, în univers, în spațiu, pe oceane, în pustie, în țări răsculate, pe corăbii în primejdie de a fi distruse de furia furtunilor. Trăia moartea, focul, războaiele, răscoalele, sălbăticia oamenilor, compătimindu-i, suferind împreună cu ei. Așa cum povestea chiar el, toate acestea i se perindau înaintea ochilor ca pe un ecran cinematografic. Vedeă totul și trăia totul foarte intens și, din această cauză, adesea i se șubrezea sănătatea.

Împins așadar de o arzătoare dragoste pentru Hristos și pentru semenii săi, „*rugându-se neîncetat*” (I Tesaloniceni 5, 17), era luminat de Harul dumnezeiesc și „călătorea” pînă la capătul lumii, prin univers. Astfel sfîntul Bătrîn se afla întotdeauna împreună cu Hristos. Așa cum obișnuia să spună: „*Cu Hristos (fiind) peste tot, nicăieri nu mă tem de nimic*”. Prin urmare, prezența lui Hristos era aceea care îl ajuta să trăiască stări supralumești, să treacă adesea dincolo de lumea sensibilă, să depășească limitele simplei cunoașteri empirice. Și aceasta se întîmplă tocmai fiindcă Domnul lucrează prin prezența Sa în așa fel, încît nu mai sînt valabile legile firii, anulîndu-se limita dintre zidit și nezidit. Așadar, prin Harul dumnezeiesc și prin credință (Matei 17, 20), și sfinții se pot duce în lumea „suprafirescului” și a „supraparaționalului”, unde timpul și distanțele se anulează. Acest lucru minunat i se întîmpla și Părintelui Porfirie,

care trăia mereu lângă Hristos, despre Care Sfântul Meletie Mărturisitorul spune următoarele:

*Iisus umple zidirea,
precum sufletul [umple] trupul,
și hrănește și mîngîie,
precum sufletul, trupul.*

Din cele de mai sus reiese limpede că Hristos, Cel ce este viață nouă, Care este Lumina cea adevărată, îl ajuta pe cuviosul părinte „să se bucure, să zboare, să vadă toate lucrurile, să îi înțeleagă pe toți oamenii, să sufere pentru toți, să vrea să fie toți cu el, să fie toți lângă Hristos”. „Hristos este cu totul altceva”, spunea Bătrînul. „Cînd vine Hristos la noi și ni se sălășluiește în suflet, acesta se schimbă. Viețuiește liber peste tot, în stele, dar și în lumea duhovnicească și în tot universul. Poate vorbi la telefon cu cineva din Africa de Sud sau din Oceanul Indian, spunîndu-i cîte se întîmplă în casa aceluia, ce îi fac rudele și familia, deși se află aici”¹⁵. Acest lucru minunat i se întîmpla și Părintelui Porfirie; deși era cu trupul aici, în același timp se afla duhovnicește la sute și mii de kilometri depărtare, unde vedea persoane și situații pe care mai apoi le descria. Ne-am putea întreba cum e cu putință să se întîmple un asemenea lucru și anume să se afle simultan în două locuri aflate la mare depărtare. Răspunsul îl dă cuviosul părinte: „Atunci cînd vine Hristos și se sălășluiește în noi, ne aflăm pretutindeni, împreună cu Hristos”.

Sfântul Bătrîn a trăit astfel de stări supralumești și în fiecare zi avea noi experiențe de acest fel. Astfel, prin cele de mai sus încerca să ne îndrume și pe noi, fiii săi duhovnicești, pentru a putea fi și noi părtași – desigur pe

cît ne îngăduia nivelul nostru duhovnicesc -- ai acestor minunate stări, care sînt o chemare și o lumină în lupta noastră duhovnicească, dar și un sprijin sufletesc, împotriva ispitelor, pricinuite de puțină credință.

Povestirea unor întîmplări în care este vădită lucrarea acestui dar al părintelui, de a fi în mai multe locuri, ne va ajuta să înțelegem mai bine aceste minunate împrejurări, dar și să ne formăm o imagine cît mai deplină a personalității sale.

În primăvara anului 1995 Eleni Konstandoulaki, din Hania (insula Creta), absolventă a Facultății de Teologie a Universității din Belgrad, mi-a povestit următoarea întîmplare pe care mi-a confirmat-o și a completat-o în anul următor Dragana Simić din Serbia, studentă la Facultatea de Filosofie a Universității din Atena. Aproape de Novi Sad se află vestita mănăstire de maici de la Jazak (episcopia Srem). În iarna anului 1983 această sfîntă mănăstire a trecut printr-o mare primejdie. Regimul ateu, la putere în acea vreme, a încercat să desființeze mănăstirea, aruncînd otravă în rețeaua de alimentare cu apă a mănăstirii. Atunci Părintele Porfirie i-a dat telefon imediat maicii starețe a acelei mănăstiri. I-a spus toate amănuntele despre planul ucigaș ce începuse a fi aplicat și a sfătuit-o să caute în altă regiune apă pentru nevoile mănăstirii. Ba chiar i-a spus unde se afla un izvor, într-o pădure din apropiere. De atunci mănăstirea ia apă doar din acel loc.

Trebuie spus că Părintele Porfirie nu a fost niciodată în Serbia. Totuși, în acele momente, cu dumnezeiescul Har, s-a aflat chiar în acel loc. Deși se afla la Oropos, de unde telefona, a călătorit cu duhul sute de

kilometri, pînă în regiunea Srem, chiar în inima Serbiei. Acolo a văzut totul atît de limpede, încît cunoștea și descria amănunțit regiunea respectivă. Și aceasta tocmai fiindcă Bătrînul Porfirie, ca părinte duhovnicesc, iubea mult și respecta mănăstirile și, în special, pe cele de maici. Se ruga neconținut, zi și noapte, pentru obștile monahale și pătimea împreună cu ele, cînd se aflau în primejdie sau cînd erau la necaz.

După această minunată întîmplare, cuviosul părinte a continuat să vorbească la telefon cu Mănăstirea Jazak. Maicile și stareța îl îndrăgeau și aveau pentru sfinția sa o evlavie nețărmurită. În ce îl privea, deja le cunoștea foarte bine pe maici, le știa sufletul și vorbea cu stareța despre fiecare în parte. Fusese foarte impresionat de personalitatea unei maici care era arheolog și care avea o memorie foarte bună. Bătrînul care, așa cum vom vedea mai departe, avea darul străvederii, îi indicase acelei maici un loc lîngă podul cel mare aflat la intrarea în Belgrad unde, în adîncul pămîntului, se aflau obiecte de mare valoare, ce datau din epoca preistorică.

Scrisoarea următoare cuprinde o altă descriere amănunțită a acestui minunat mod de comunicare al Părintelui Porfirie cu fiii săi duhovnicești și cu oamenii pe care îi iubea, îi ajuta și îi apăra cu rugăciunile sale. Este o scrisoare datată 18.02.1993, pe care ne-a trimis-o maica Theodosia, stareța Sfintei Mănăstiri a Sfinților Theodori din Kalavryta*. Stareța Theodosia povestește:

* Kalavryta – capitala provinciei cu același nume din județul Ahaia [Nota trad.].

„În primăvara anului 1985, aflîndu-mă în Mănăstirea Sfinților Theodori din Kalavryta, într-o noapte, cam pe la ora două și jumătate, am auzit pe cineva săpînd puțin mai departe de geamul chiliei mele, în curtea mănăstirii. Ca să văd mai bine ce se întîmplă, am stins lumina în chilie, m-am uitat pe fereastră în curte, unde am văzut o lanternă ce se stîngea și se aprindea întruna. Atunci m-am rugat Sfinților noștri făcători de minuni să ne apere. Am verificat ferestrele și porțile șubrede ce dădeau în curtea mănăstirii năruite, ca nu cumva să intre cineva înăuntru și, după ce m-am încredințat că domnea liniștea, m-am întors în chilie.

Dimineața aveam Sfînta Liturghie. Chiar cînd mă pregăteam să mă duc la biserică, pe la ora șase dimineața, sună telefonul. M-am gîndit că era vreun suflet necăjit care avea vreo problemă – lucru care de altminteri se întîmpla destul de des – și am ridicat receptorul. Spre marea mea uimire am auzit aceste cuvinte:

– Ascultă, fiica mea, sînt Părintele Porfirie. Să nu ieși afară dacă auzi pe cineva săpînd, căci ai putea fi atacată. Bagă de seamă că niște oameni îndrăciți dau tîrcoale mănăstirii.

– De ce sapă? Au găsit ceva, părinte? am întrebat eu.

– Nu, copila mea, fiindcă le-au luat alții mai înainte, zise părintele.

– Părinte, ați fost vreodată aici la noi, la mănăstire? l-am mai întrebat.

– Nu, fiica mea, dar acum sînt acolo. Întreabă-mă ce vrei.

Așadar, folosindu-mă de această ocazie, l-am întrebat despre o peșteră de mare însemnătate istorică, aflată lângă mănăstirea noastră.

Chiar lângă mănăstire se află o peșteră, unde viețuiseră primii călugări, înainte de a se ridica mănăstirea, în secolul al XI-lea. Istoria menționează chiar minuni ce s-au săvârșit în acest loc. Așadar, i-am rugat pe ciobanii din satul învecinat să nu-și mai adăpostească animalele acolo, așa cum obișnuiau să facă înainte să mergem noi în acel loc, în vremea când mănăstirea era pustie. Chiar le-am propus să le dăm materiale ca să-și ridice un șopron puțin mai încolo, unde să-și adăpostească animalele. Țăranii însă nu au vrut, spunând că animalele lor s-au obișnuit acolo și de aceea nu voiau să schimbe locul.

Așadar, fiindcă exista această peșteră l-am întrebat pe Părintele Porfirie:

– Părinte, ne sfătuiți să facem din peșteră o bisericuță?

– De care peșteră zici, că aveți două? De cea în care au viețuit primii călugări? m-a întrebat părintele.

– Da, părinte.

– E bine să o faci bisericuță, fiica mea, căci peștera este sfințită. Dar te-or lăsa sătenii? Nu se vor împotrivi?

Am rămas încremenită de uimire cu telefonul în mână, auzind ce-mi spunea.

Trebuie să mai spun că, într-adevăr, există două peșteri, dar noi nu o văzusem pe cea de-a doua, deși ne instalasem în mănăstire de mai bine de un an. Ciobanii din regiune au fost aceia care ne-au spus că mai există încă o peșteră.

În timp ce eu rămăsesem încremenită de uimire, îl aud pe Părintele Porfirie zicându-mi:

- Pești, maică stareță, pești!
- Ce pești, părinte? îl întreb eu.
- Fiica mea, nu cumva apa de izvor e bună pentru pești? Dă așadar oamenilor să mănince pește. Vor veni vremuri grele!

Și, într-adevăr, când ne instalasem la mănăstire, dusesem apă pentru analize la laboratorul de chimie din Patra. Această apă curge din belșug din cele două izvoare din curtea mănăstirii și voiam să aflu dacă e bună de băut și îndeajuns pentru nevoile mănăstirii și ale vizitatorilor ce ar fi venit aici să se închine. Într-adevăr, apa s-a dovedit curată și potrivită și pentru pescărie. Totuși, n-am putut să facem păstrăvăria dorită înainte de a le adăposti pe maici, din pricina cheltuielilor mari de renovare a mănăstirii surpate și arse, care timp de unsprezece ani fusese transformată în stînă de oi, cheltuieli pe care a trebuit să le facem când, în anul 1984, Episcopul locului, ne-a chemat să deschidem mănăstirea. De altminteri nu aveam nici cel mai mic ajutor material și nici un sprijin moral. Însă Sfinții făcători de minuni și rugăciunile Sfântului Părinte Porfirie, ne-au ajutat să facem în cele din urmă două bazine pentru păstrăvi și somon. Astfel au fost hrăniți și mulți dintre suferinzii găzduiți la mănăstire.

Simțeam intens prezența Părintelui Porfirie, fiindcă de câte ori aveam o nedumerire, vorbeam cu sfinția sa, care ne dădea cea mai bună soluție. Odată, când am vorbit cu sfinția sa la telefon, mi-a spus:

– Fiica mea, ai de dat o mare luptă, dar nu te teme. În fiecare seară mă rog împreună cu tine.

Trebuie să mai spun că nu mă întâlнисem niciodată cu Părintele Porfirie și nici nu-l văzusem vreodată, ci doar auzisem de la alții că avea darul străvederii. Niciodată nu mai vorbisem cu sfinția sa la telefon pînă atunci, așa că m-am mirat cum de ne știa atît de bine pe noi și problemele noastre. De unde găsisе numărul nostru de telefon?

De aceea am sunat-o pe stareța altei mănăstiri, care îl cunoștea pe Părintele Porfirie și am întrebat-o:

– Nu cumva, maică stareță, i-ați dat Părintelui Porfirie numărul nostru de telefon?

– E oare nevoie să i-l dau? Doar mintea Părintelui Porfirie este ca un televizor, mi-a spus maica stareță.

Odată mă aflam împreună cu cîteva maici în vizită la o altă mănăstire. Fiindcă avea să-mi spună ceva important și urgent, Părintele a sunat acolo, a cerut să-mi vorbească și mi-a spus:

– Să-i lași să vină la tribunal pe cei cinci oameni care vor să depună mărturie în legătură cu hotarele mănăstirii voastre. Adevărul trebuie spus, iar tu trebuie să aperi cele ce aparțin mănăstirii, fiindcă vin vremuri grele, iar lumea va trebui să capete ajutor de la mănăstiri.

Într-adevăr erau cinci oameni bătrîni care, recunoscători mănăstirii, îmi cereau stăruitor să îi chem să spună adevărul în privința unei nedreptăți ce se făcuse mănăstirii. Așa am și făcut, iar mănăstirii i s-a făcut dreptate.

La puțin timp după aceea, internată fiind într-un spital din Atena unde medicii hotărîseră să mă opereze,

am cerut să ies puțin și m-am dus la Părintele Porfirie, pe care atunci l-am cunoscut prima oară personal. Stătea cu ochii închiși, fiindcă era foarte bolnav. Când am intrat toți vizitatorii în camera lui, mi-a făcut semn cu mâna, deși avea ochii închiși. Nu putea nici să vorbească. Am îngenuncheat lângă patul său, iar sfinția sa mi-a făcut de trei ori semnul crucii deasupra capului, apăsându-mă cu putere. Apoi mi-a dat două cruciulițe de la Muntele Athos. După ce m-a binecuvîntat, am plecat, dar părintele nici atunci nu și-a deschis ochii. Când m-am întors la spital, s-a constatat că nu mai trebuia să mă operez.

Cîteva zile mai tîrziu mi-a spus la telefon:

– Înainte să mor, aș vrea să vin la mănăstirea ta, dar nu știu dacă poate trece o mașină mică.

– Știți pe unde trebuie să veniți, părinte? l-am întreat.

– Mă întreb dacă știu, sărmana de tine. Ci fiindcă drumul e plin de gropi, iar mașina mică, de aceea te întreb dacă poate trece mașina, îmi răspunse părintele.

Cred că și la Mănăstirea Maicii Domnului din Varnakova (Dorida), unde ne aflăm acum, tot părintele ne-a îndrumat, la rugămințile mele, fiindcă nimeni nu auzise pe atunci de această mănăstire. Părintele Porfirie însă o cunoștea bine și chiar o vizitase.

Nutrim așadar mare recunoștință pentru Părintele Porfirie. Fie așadar ca rugăciunile și apărarea sa să ne însoțească mereu pe noi toți, așa cum ne-a promis cu două zile înainte de a se strămuta la ceruri, din Kafsokaliivia. Să ne învrednicească Harul și Mila Preabunului nostru Dumnezeu ca, atunci cînd va veni și pentru noi

sfârșitul acestei vieți pămîntești, să ne întâlnim, fie și de departe, în Patria noastră cerească”.

Monahia Theodosia
(*Andrikopoulou*).

Altă întâmplare, la fel de minunată, povestită cu simplitate de Cuviosul Părinte Porfirie, s-a petrecut în anul 1985. Părintele Porfirie avea un fiu duhovnicesc care era preot în America. Este vorba despre părintele Spiridon. Așadar, i-a telefonat fiului său duhovnicesc și i-a spus: „Mîine la ora trei dimineța, ora Americii, te voi vizita. Dar să nu dormi. Să mă aștepți”. La un moment dat, noaptea următoare, părintelui Spiridon i s-a făcut frig și s-a trezit. Atunci a sunat telefonul. Era Părintele Porfirie din Oropos, care i-a spus: „De ce dormi, părinte Spiridon? Nu ți-am spus că te voi vizita? și ca să mă crezi, privește, ți-am lăsat ușa deschisă”. Privind spre ușă, părintele Spiridon a văzut că într-adevăr era larg deschisă și de aceea i se făcuse atît de frig!

Întotdeauna Părintele Porfirie folosea cea mai eficientă metodă pedagogică pentru a-i educa și pentru a-i sprijini sufletește pe fiii săi duhovnicești. Așa cum am spus, își înconjură fiii duhovnicești, în toate clipele vieții lor, cu iubirea și cu rugăciunile sale neîncetate. Iar cînd voia să obțină un rezultat mai însemnat sau să schimbe într-o mai mare măsură sufletul unei persoane despre care știa că este stăpînită de neliniște, nestatornicie sau slăbiciune, își lăsa unul din daruri să lucreze în

chip vădit. Este grăitoare întâmplarea pe care ne-a povestit-o prietena noastră, domnișoara Popi M.:

„În anul 1983 m-am dus în Coreea în scop misionar. Am stat acolo trei luni și am lucrat ca misionară împreună cu grupuri de studenți. Acolo l-am ajutat astfel în lucrarea sa duhovnicească pe de Dumnezeu îndrăgitul Episcop de Zila, părintele Sotirios Trambas. Am lucrat în special într-o tabără de studenți, la distanță de două ore de Seul.

Această tabără se află într-o regiune fertilă, în mijlocul unei văi, unde totul este verde. În stînga și în dreapta curge apă din belșug, niște râulețe care irigă toată regiunea. În partea din dreapta însă este și mai multă apă. Cînd m-am întors în Grecia, l-am vizitat de îndată pe părintele meu duhovnicesc, pe Bătrînul Porfirie. Ca întotdeauna m-a întîmpinat cu multă dragoste. M-a binecuvîntat și, ținîndu-mi mîna cu afecțiune, m-a întrebat:

– Ai fost acolo unde părintele Sotirios va ridica mănăstirea?

Într-adevăr, în zona unde se afla tabăra, în anul 1987, părintele Sotirios a ridicat o mănăstire!

Apoi Părintele Porfirie a continuat:

– Ai băut apă din râulețul care curge în stînga? Ce frumos e! Desigur, râulețul din partea dreaptă are mai multă apă, dar nu e la fel de frumos ca celălalt.

Uimită de ceea ce îmi spunea, i-am răspuns:

– Părinte, îmi descrieți totul atît de amănunțit și cu atîta precizie, de parcă vă aflați chiar acum acolo și le vedeți toate înaintea ochilor!

– Tare mai ești nepricepută! Dar nu știi că, deși ai plecat, eu am fost tot timpul cu tine și am văzut tot ce ai făcut acolo? spuse drăgăstos părintele.

După cîțiva ani, în 1985-1986 am plecat din nou în misiune în Coreea. Bunicuțul mi-a dat binecuvîntarea să-l am acolo drept părinte duhovnicesc pe de Dumnezeu îndrăgitul Episcop Sotirios. Cînd m-am întors, m-am dus din nou la Părintele Porfirie, pentru a mă spovedi de toate cele trăite în Coreea. Ca întotdeauna Bunicuțul m-a primit cu afecțiune și mi-a spus: „Bine ai venit! Ia spune-mi...”, începînd să-mi descrie și să-mi lămurească toate nelămuririle din perioada pe care o petrecusem în străinătate. Înainte să apuc să deschid gura, îmi spusese totul cu atîtea amănunte, încît mă uluise!

– Părinte, v-am scris doar de două ori! De unde știți toate aceste amănunte? l-am întreat.

– Dar, binecuvîntato, eu te-am văzut tot timpul cît te-ai aflat acolo departe. Am știut ce gîndeai, ce făceai, ce plănuiai să faci..., mi-a răspuns Bunicuțul, surîzînd.

Uneori evenimentele sau chiar cuvintele cuviosului părinte dezvăluiau dimensiunea personalității sale harismatice. De exemplu, în 20 iunie 1987, Părintele Porfirie însoțit de un grup de prieteni a făcut o excursie în Evvia, îndrăgitul loc de unde se trăgea. În ziua aceea Bătrînul se bucura „*cu bucurie negrăită și preamărită*” (I Petru 1, 8).

Abia se împărtășise. Își ridică mîinile spre cer și spuse:

– Astăzi sînt foarte mulțumit. În această clipă mă aflu în univers, dîncolo de stele. Mă aflu lîngă Dumnezeu, lîngă Dumnezeire, lîngă Sfînta Treime.

Aceste cuvinte ce izvorau dintr-o profundă bucurie sufletească, erau spuse cu multă socotință și se adresau unor oameni care îi erau foarte apropiați. Însă Părintele Porfirie nu spunea mereu asemenea lucruri. Uneori chiar le spunea fiilor săi duhovnicești: „Nu pot să vă explic aceste lucruri. Le înțelegeți?”. Alteori însă spunea: „Spun doar ce îmi este îngăduit și nimic altceva”. Tot părintele spunea: „Dar există și nebunie... Ei, da, când înnebunește omul, atunci vorbește”¹⁶. Cuviosul părinte, care trăia continuu în spațiul minunilor, se avînta adesea, lăsîndu-se stăpînit de «nebunia întru Hristos». Atunci vorbea și spunea cuvinte neobișnuite, ca acelea pe care le-am notat mai sus.

d. Discernămînt, străvedere și înaintevedere

Părintele Porfirie avea darul dragostei, al ascultării, al smereniei, al privegherii și al rugăciunii necontenite. Toate aceste virtuți și toate însușirile personalității sale deschideau calea spre cel mai înalt dintre darurile Sfîntului Duh, spre discernămînt. Astfel Cuviosul Părinte Porfirie a dobîndit și și-a dezvoltat pe parcursul evoluției sale duhovnicești, darul discernămîntului. A dobîndit astfel cele trei daruri: discernămîntul, străvederea și înaintevederea. I s-a întîmplat și sfinției sale ce li s-a întîmplat celor mai smeriți și mai nevoitori Părinți duhovnicești ai Bisericii, care dobîndiseră curăția inimii. I s-au deschis orizonturile spre discernămînt, care e încununarea tuturor virtuților, așa cum ne arată învățăturile

Sfinților Părinți. Legat de acest subiect, Avva Moise spunea: „*adevăratul discernământ nu îl dobîndesc decît cei cu adevărat smeriți*”¹⁷. Discernământul, una dintre virtuțile fundamentale ale vieții duhovnicești, este un dar ce se dobîndește doar prin multă rugăciune și prin nevoiță¹⁸.

Sfântul Ioan Sinaitul, care s-a ocupat îndeosebi de persoanele dăruite cu discernământ, în lucrarea sa intitulată „*Scara*”, vorbește despre virtutea discernământului ca artă și ca virtute supremă¹⁹. Așadar, Sfântul Ioan Scărarul scrie următoarele: „*La începători, discernământul este adevărata cunoaștere a lor înșile. Pentru medii, [discernământul] este o simțire a minții, care deosebește fără greș, binele adevărat de binele firii și de rău, [care este] contrariul său. Iar pentru cei desăvîrșiți [discernământul] este cunoașterea pe care au dobîndit-o din lumina cea dumnezeiască, care poate lumina pe deplin cu strălucirea sa și întunericul din ceilalți*”. În general, discernământul este „*cunoașterea fără greș și înțelegerea voinței dumnezeiești în tot ceasul, în tot locul și în tot lucrul, [cunoaștere] pe care de obicei o au doar cei curați cu inima, cu trupul și cu gura*”²⁰. Discernământul înseamnă conștiință nepătată și curăție a simțurilor”²¹.

Într-un alt cuvînt al său, Sfântul Ioan analizează diferitele stadii ale drumului urmat de evoluția darului duhovnicesc al discernământului. Acesta se ivește din lumea duhului care este caracterizat de două virtuți de bază. Este vorba de ascultare și de smerenie. Apoi, urmînd evoluția duhovnicească a persoanei dăruite cu discernământ, ajunge la cele mai înalte virtuți duhovnicești

ale omului, și anume la străvedere și la înaintevedere: „din ascultare se naște smerenia, din smerenie, discernământul; din discernământ străvederea; iar din aceasta [din urmă], înaintevederea”²².

Așadar, Bătrînul Porfirie, părintele duhovnicesc dăruit cu darul discernământului, ca toți marii părinți duhovnicești, avea două daruri deosebite, darul străvederii și pe cel al înaintevederii. Datorită înduhovnicirii sale și datorită ascetismului sfântului Bătrîn, Dumnezeu îi îngăduise să dobândească virtuți dumnezeiești. Astfel, i-a îngăduit să trăiască stări ca cele descrise mai sus, în timpul cărora se anulau legile firii, piereau limitele spațio-temporale și se ștergea granița dintre zidit și nezidit. În acest fel își împuțina slăbiciunile datorate simțurilor și percepțiilor, în timp ce duhul său lucra cu precădere intuitiv, lucru care îi îngăduia să perceapă veșnicia lui Dumnezeu.

Părintele Paisie Aghioritul, înzestrat și el cu aceste daruri, ori de câte ori vorbea despre Bătrînul Porfirie și despre darurile sale, spunea acestea: „*Eu am televizor alb-negru, pe cînd Părintele Porfirie are televizor color*”.

Cuviosul Părinte era din fire un spirit mereu în mișcare, dornic de cunoaștere. De aceea căuta mereu, să-și lărgească orizontul cunoștințelor și al experiențelor. Vorbea cu specialiști în diverse domenii, citea cărți, cerceta mereu și încerca să se apropie de tainele lumii animalelor, a plantelor, a stelelor, de tainele funcționării organismului omenesc. Însă dincolo de această tendință de a învăța mereu, principalele forțe care îi călăuzeau sufletul, erau darurile Sfântului Duh, harismele sale și,

mai ales, „înțelepciunea lui Dumnezeu, cea a-toute-făcătoare”. Cu ajutorul acestora, așa cum spunea el însuși, căuta mereu să cunoască și să trăiască experiențe noi, puternice și unice. Așa cum era și firesc, înțelepciunea lui Dumnezeu îl înconjură pe Bătrînul Porfirie cu bunătate și îi dădea „cunoștința cea adevărată despre cele ce sînt, ca să știi întocmirea lumii și lucrarea stihilor, începutul și sfîrșitul și mijlocul vremurilor și prefacerile văzduhului; cursurile anilor și rînduiala stelelor; firea dobitoacelor și apucăturile fiarelor, puterea duhurilor și gîndurile oamenilor, felurile neamuri ale plantelor și însușirile rădăcinilor. Toate cele ascunse și cele arătate le-am cunoscut” (Înțelepciunea lui Solomon 7, 17-21).

Sfîntul Bătrîn cu darul străvederii și al înaintevederii – așa cum reiese dintr-o discuție pe care am avut-o cu Bătrînul Paisie Aghioritul – ajutase foarte mult mii de oameni, pe unii dintre ei îndepărtîndu-i de opțiuni și de acțiuni care i-ar fi putut distruge. Datorită acestui har putea să distingă limpede anumite situații legate de persoane ce îl vizitaseră sau aflate departe de el, chiar și pe alte continente. Totodată avea capacitatea de a vedea care este starea sănătății trupești și sufletești a altora. Putea diagnostica probleme psihologice și boli psihice. De asemenea știa să analizeze programul genetic și principiile ereditare ale oamenilor. Putea chiar să cerceteze gîndurile oamenilor, toată evoluția lor personală și universul psihic subconștient. Cu ajutorul acestui dar multiplu, avînd informații provenite „din cele de sus”, Bătrînul intervenea în diferite moduri: le vorbea oamenilor sau tăcea, îi sfătua, îi îndepărta, le dezvăluia, iar uneori,

pur și simplu, îi cutremura! Aceasta este una dintre acțiunile de temelie ale părinților duhovnicești, așa cum învățăm din Tradiția Bisericii, acțiune prin care aceștia devin purtători ai Harului dumnezeiesc, care orînduiește cele spre mîntuirea oamenilor. Așadar, cînd părinții duhovnicești sînt înștiințați de faptul că fiul lor duhovnicesc este pregătit și că are o dispoziție favorabilă, îi vorbesc, făcîndu-l să se cutremure, sau tac, punîndu-l pe gînduri.

Întîmplarea următoare este povestită de domnișoara P.M., una dintre fiicele duhovnicești ale Părintelui Porfirie:

„Într-o seară, în iarna lui 1978, îl așteptam pe Părintele Porfirie să vină la noi acasă, în cartierul Thisio. Cînd a ajuns și a sunat la ușă, m-am dus să îi deschid. Bunicuțul era foarte vesel, ca întotdeauna. M-a binecuvîntat și a intrat în casă. Am remarcat că taximetrul care îl adusese nu pleca, ci zăbovea, așa că am socotit că voia să îmi vorbească.

Cînd m-am apropiat de el, mi-a spus: „Spuneți-mi, doamnă, cine este acest Bătrîn? Știți ce mi s-a întîmplat mai adineaori? Mi s-a părut că se deschide cerul și un foc mi-a pătruns în suflet! Eu nu sînt prea dus la biserică și nu prea am treabă cu preoții. Pur și simplu l-am luat în mașină. Pe drum Bătrînul a început să îmi spună despre satul meu, despre familia mea și despre problemele mele personale... Eu, să înnebunesc și mai multe nu! Așa cum v-am spus, deodată parcă s-a deschis cerul și un foc mi-a pătruns în suflet! Spuneți-mi cum l-aș mai putea întîlni pe acest preot? Aș vrea să merg la el...”.

Bătrînul Porfirie avea și darul de a putea depăși limitele percepției umane, care este mărginită, și de a se deplasa în spațiul atemporalului, în dimensiunea veșniciei, trăind stări și evenimente ce se petrecuseră în trecut, chiar și cu secole în urmă, sau întâmplări ce urmau să se petreacă în viitorul imediat sau îndepărtat.

Vom povesti unele întâmplări legate nemijlocit de darurile cuviosului părinte, despre care am vorbit mai sus, pentru a înțelege mai bine cum funcționau aceste daruri.

În anul 1964, la începutul verii, „Colțul creștinesc” (Str. Kaningos nr.12) a organizat o excursie în sfânta insulă Patmos. Un cuplu mai în vîrstă, Gheorghios și Keti Papathanasiou, care aveau strînse legături de prietenie duhovnicească cu Părintele Porfirie, l-au rugat să îi însoțească în această excursie. Părintele, căruia îi plăceau excursiile și care nu vizitase această sfîntă insulă, a acceptat invitația, așa că au plecat împreună. Cînd au ajuns pe insulă, părintele i-a luat deoparte pe cei doi fii duhovnicești ai săi, s-au îndepărtat de restul grupului și s-au dus singuri să se închine în sfînta peșteră a Apocalipsei.

Peste tot domnea liniștea și pacea. Bătrînul le-a spus celor doi să nu vorbească nimănui despre ce vor vedea și vor auzi. Apoi s-a îndreptat spre altar, tîmîind. În spatele său, îngenuncheați, fiii săi duhovnicești îl urmăreau tăcuți. Apoi părintele a îngenuncheat în mijlocul peșterii. Părea că se ruga. A trecut astfel un sfert de oră în tăcere. Deodată a scos un strigăt. Chipul îi strălucea, iar trăsăturile parcă i se schimbaseră...

Bătrînul le-a povestit mai apoi că, ajutat de dumnezeiescul Har, a trăit momentul „scrierii” cărții „Apocalipsei” (93-96 după Hristos). Din partea de sus a stîncii, printr-o crăpătură, venea glasul lui Dumnezeu, care se îndrepta spre Sfîntul Ioan, care se sprijinea pe un fel de canapea. Ioan îi dicta ucenicului său, Prohor, care „nota” «Apocalipsa». Apoi Bătrînul le-a spus că „a văzut” scene pline de dramatism și că „a trăit” măreția Bisericii și triumful „*Mielului înjunghiat*”.

A doua zi a fost tăcut și gînditor. Pe chip i se citea o emoție dumnezeiască, iar la răstimpuri ochii i se umpleau de lacrimi.

Chiar după trecerea multor ani de atunci, cuviosul părinte vorbea cu aceeași emoție despre acea experiență, spunînd: „Am trăit multe clipe și întîmplări de emoție intensă. Ca această însă n-a fost nici una. A fost cea mai intensă emoție pe care am trăit-o vreodată”.

Următoarea întîmplare, la fel de importantă, ne-a povestit-o însuși Părintele Porfirie. În ziua de 18 iunie 1986, însoțit de cîțiva fii duhovnicești, a vizitat Sfînta Mănăstire a Profetului Ilie din Amfissa. Această mănăstire se află în regiunea dintre Amfissa, Itea și Hrysos, lîngă Delfi. Vizitatorii au fost întîmpinați la sosire de părintele Sinesie, preotul și starețul Sfîntei Mănăstiri care, auzindu-l pe Părintele Porfirie vorbind, plîngea întruna de emoție (astăzi acolo este mănăstire de maici).

La un moment dat Părintele Porfirie, aflat în mijlocul bisericii, a început să plîngă. „Cu Harul Său, Dumnezeu mi-a îngăduit să călătoresc în trecut”, zise. „Astfel, m-am dus în trecut, adică am călătorit în trecut. Cu ajutorul Harului am văzut că aici în biserică s-au slujit

Liturghii pline de măreție. M-am întors în trecut, fiindcă văd diverse evenimente. Tot mergînd în trecut văd o Liturghie cu totul minunată. Este o priveliște extraordinară și tulburătoare. Ce Liturghie minunată a fost aceea! M-a atras spre ea, căci întotdeauna mă atrage ce este foarte puternic!

În jurul Sfintei Mese văd de jur-împrejur Ierarhi slujind cu lacrimile curgîndu-le șuvoaie din ochi. Se pare că venea o nenorocire! Sînt multe Liturghii, dar o singură Liturghie e slujită cu atîtea lacrimi. M-a impresionat foarte tare, tocmai fiindcă le-am simțit durerea și m-am întors înapoi.

Noi nu știm de ce plîngeau. Părea că îndată după sfîrșitul Liturghiei, venea cineva și le tăia capetele. Parcă simțeau acest lucru...

Vedeți voi, în locurile unde au trecut și au viețuit, Sfinții și-au deschis sufletele și au primit dumnezeiescul Har. Harul dumnezeiesc este o suflare, o adiere, care face ca toate să fie plăcute aici. Este ca un fel de magnet pe care orice ai pune, dobîndește proprietățile sale [ale magnetului]. Dacă am vrea să atragem niște ace metalice cu un știft obișnuit, nu am reuși. Dacă însă am pune știftul pe un magnet, am putea atrage apoi și acele metalice. Astfel a devenit și știftul un magnet.

La fel se petrece și cu Harul dumnezeiesc care i-a vizitat pe sfinți la răstimpuri. Ei și-au deschis sufletele și au comunicat cu Domnul. Astfel, Harul dumnezeiesc a scaldat tot ce se afla împrejur. Și, dacă ne gîndim bine, în același fel, chiar dacă nu simțim acest lucru, ne influențează și pe noi, cei aflați aici în acest moment. De aceea ne și ducem să vizităm Locurile Sfinte pe care

le-a sfințit dumnezeiescul Har. Iar cînd mergeți în locuri unde s-au aflat oamenii vicleni ai duhului celui rău, dacă sînteți sensibili, veți simți o oarecare teamă. Însă nu o teamă ca frica de Dumnezeu, ci un nod, o strîngere ce te silește să pleci. Nu mai vrei să stai acolo, fiindcă simți că te tulbură ceva rău...

În locul unde ne aflăm acum se întîmplă tocmai contrariul, fiindcă ne simțim sufletul renăscînd. La fel stau lucrurile și cu acest frumos iconostas sculptat în lemn, al Profetului Ilie. Parcă ar fi niște sfinte moaște atinse de Harul cel dumnezeiesc. Așa l-am simțit atingîndu-l cu mîinile, dar și în tot trupul meu. Îmi dau seama, simțind cît e de tare, că e lemn de paltin...

Astăzi sînt obosit și foarte emoționat. Acolo în biserică am fost atît de mișcat încît am plîns foarte mult! Observ însă un lucru: în momentul în care povestesc o întîmplare din viața mea, o retrăiesc. Și simt, povestind-o, bucurie și entuziasm. Desigur, nu e o bucurie întocmai ca aceea simțită cînd s-a întîmplat acel lucru, ci puțin mai mică. Vedeți doar cum m-am avîntat acum și vorbesc neconținut, tocmai eu, care n-am ușurința vorbirii. Pricepeți ce spun? Ei, mă refer tocmai la acest lucru, adică la bucuria pe care o simt, trăind întîmplarea respectivă. Și mă bucur, fiindcă atunci m-a cercetat dumnezeiescul Har”.

În această minunată istorisire Părintele Porfirie descrie poate o Sfîntă Liturghie de importanță istorică, ce va fi avut loc la începutul Revoluției de la 1821, la istorica mănăstire a Profetului Ilie. Acolo s-au adunat clerici și căpetenii de oști. Printre Ierarhii pe care îi pomenește Părintele Porfirie se află și Isaia, Episcopul